

De Groene Gids

Afdelingsblad van IVN Ede, Nummer 2026 - 2

Het zomernummer

Met een nieuw erelid en een afscheid

Lees de oproep van het bestuur vóór de kinderpagina

Remieke Plantsoen
sinds 1982

Vogels kijken wordt nog leuker met de juiste uitrusting. Til je hobby naar een hoger niveau met een spottingscope, verrekijker of vogelgids.

- Ruime keus in spottingscopes, verrekijkers en vogelgidsen
- Bekijk en probeer alles rustig in onze showroom (op afspraak)
- Persoonlijk advies, dat past bij elke vogelliefhebber
- Breed assortiment: producten voor iedere natuurliefhebber

Speciaal: voor de lezers van De Groene Gids 10% korting op alle spottingscopes. Geldig tot 1 juli 2026, bij afhalen in Wolfheze

Kijk op natuurgadgets.nl voor ons volledige assortiment – boordevol inspiratie voor natuurliefhebbers.

Lawijckerhof 32, Wolfheze 026-2060099

Gegevens van IVN Ede

BESTUUR

Voorzitter: Joop Ernst, voorzitter@ivnede.nl

Vicevoorzitter: Dico Wijma, bestuurslid1@ivnede.nl

Secretariaat: Truus van Otterloo en Gerda Oppedijk, secretariaat@ivnede.nl; 0318-621059,

Penningmeester: Harry van de Ven, penningmeester@ivnede.nl

ERELEDEN van de afdeling

Joke Veltkamp, Wiebe Verbaan, Remieke Niermeyer

GEGEVENS

Postadres: Sprengenberg 9, 6718DD Ede

Ledenadministratie: voor alle mutaties (adreswijzigingen, wijziging rekeningnummer, aanmelden of opzeggen van een lidmaatschap): [ivn.nl/contact](https://www.ivn.nl/contact)

Website: <https://www.ivn.nl/afdeling/ivn-ede>

Webmaster: Niels Grandia & Sander Belgraver, webmaster@ivnede.nl

Liever de Groene Gids digitaal ontvangen? Stuur dan een mailtje naar penningmeester@ivnede.nl

CONTRIBUTIE

Lid: standaard € 25,00 (extra bijdrage mag)

Huisgenoot lid: standaard € 12,50 (extra bijdrage mag)

(Alleen mogelijk in combinatie met een betalend lid)

Vrienden/donateurs dragen bij via bankrekening:

NL 54 INGB 0000 9515 88 t.n.v. IVN Afdeling Ede

De minimum bijdrage bedraagt € 12,50

WERKGROEPEN

Scholen:

Joke Veltkamp, 0317-420703, scholenwerkgroep@ivnede.nl

Ad Meijs, 0318-418273

Jeugdclub:

Ineke Jansonius, 0317-413884, bosvriendjes@ivnede.nl

Vogels:

Hans Westendorp, 0318-418465,

vogelwerkgroep@ivnede.nl

Natuurfotografie:

vacant, fotowerkgroep@ivnede.nl

Natuurgidsen:

Christ Elsten, 0318-413797, christelsten@planet.nl

Vleermuiswerkgroep:

Sjoerdje de Boer, vleermuiswerkgroep@ivnede.nl

WELKOM NIEUWE LEDEN:

Marc Sol, Ede

Frank van Beek, Ede

Lonneke Gelderblom, Ede

Arnoud Brown, Bennekom

Jildou Kooiman, Ede

Christoph Jansing, Wageningen

Petra Ossenkoppele, Ede

De Groene Gids

IVN Ede - 2026-2

Van het Bestuur

De Algemene Ledenvergadering is bij het verschijnen van deze Groene Gids alweer achter de rug. Feestelijk feit: we hebben er sindsdien een erelid bij en wel: Remieke Niermeijer.

We konden op de ALV weliswaar geen nieuwe bestuursleden benoemen maar Truus van Otterloo en Dico Wijma waren gelukkig herkiesbaar voor een tweede termijn. In 2027 zullen echter twee andere bestuursleden zeker aftreden. Wie gaat hen opvolgen? Denk er de komende tijd, genietend van een welverdiende vakantie, een boswandeling, van de vogelzang in de ochtend, eens aan hoe leuk het is om onze liefde voor de natuur met andere IVN-ers te kunnen delen. En overweeg of je wellicht zelf een aantal jaren in het bestuur van onze bloeiende afdeling mee wil draaien om de afdeling met andere bestuursleden bloeiend te houden. Meld je vooral als kandidaat!

Van de Redactie

Wat een feest: Remieke erelid van IVN Ede. Gefeliciteerd Remieke! Wat heb je jarenlang veel betekend voor IVN Ede en wat betekenen je nog steeds veel. Je blijft optimistisch deelnemen aan allerlei activiteiten zowel voor de redactie, voor IVN Ede als voor de scouting. Je geniet er volop van.

Wil je lezen wat Remieke allemaal heeft gepresteerd de afgelopen 45 jaar? Lees dan het artikel over haar elders in dit blad.

Het is fijn dat we deze keer weer genoeg kopij hebben. Toch blijven we als redactie aandringen op meer kopij. Schrijf eens iets over een onderwerp dat je bezig houdt of over iets wat je hebt beleefd. Van kopij hebben we nooit genoeg.

We hadden een gezellige en leerzame 'schrijversavond'. Zie het verslag verderop in dit blad. Wel hadden we graag wat meer schrijvers ontvangen. Wie weet de volgende keer?

Beste Schrijvers, uiterste datum voor inleveren kopij: 1 augustus 2026

Auteursinstructie:

1. Kopij inleveren vóór sluitingsdatum via email: redactie.gg@ivnede.nl
2. Tekst in doc of docx, maximaal 2000 woorden (vier kolommen)
3. Foto's **APART AANLEVEREN** in jpeg of png. **MET BRONVERMELDING**. Plaats van de foto's met nummer in tekst aangeven. Eventueel gewenst onderschrift onder de tekst opgeven.
4. In het algemeen geeft een mix van één foto op 250 woorden het meest evenwichtige beeld. Dus 5 tot 6 foto's in een artikel van vier kolommen.

Inhoud

- 4 "Ogen op steeltjes"
- 5 De heide schonen
- 5 Vleermuiswerkgroep
- 7 De duivelsbeet
- 7 Dromedaris in de wilgen
- 8 De zwartrugbosmier
- 8 De wilg in mijn tuin
- 9 Afscheid Florawerkgroep
- 10 SAM olympiade
- 11 Knappe K(n)oppenquiz
- 11 Schrijversavond
- 12 Jeugd bij proosdijpark
- 13 Planken Wambuis
- 13 Werken op de heide
- 14 Hoe een haas . . .
- 15 Oproep van het bestuur
- 16 Kinderpagina

Foto's voorblad

Boven: Dico Wijma

Onder: Joop Ernst

Colofon

Redactie:

Remieke Niermeyer

Petra de Gijsel

Corine Klapwijk

Vacature

Vormgever:

Leo Klapwijk

Redactieadres:

redactie.gg@ivnede.nl

Kopij vóór 1 augustus 2026

Auteurs zie de auteursinstructie

De Groene Gids is het contactblad van IVN Ede en verschijnt vier maal per jaar.

De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden artikelen al dan niet te plaatsen, in te korten of aan te passen.

"Ogen op steeltjes"

EEN INTERVIEW MET REMIEKE NIERMEYER
AUTEUR: CORINE KLAPWIJK

Toen Remieke in 1980 in Ede kwam wonen, werd ze meteen lid van IVN. Op de vraag waarom ze meteen lid werd, antwoordde ze: omdat ik graag met mensen de natuur in ga en omdat mijn moeder mij van jongs af meenam de natuur in en mij nieuwsgierig maakte naar planten en dieren.

Door mijn lidmaatschap van IVN en doordat ik met de kinderen naar de kinderboerderij ging, kwam ik in aanraking met het biologisch centrum in Ede met Freek Fokkert als schoolbioloog. Dat centrum heette het Milieu Educatiecentrum: het MILEC. Het was hetzelfde gebouw als nu de Proosdijboerderij. Ik noem het nog steeds het MILEC. Daar gingen men met kinderen de natuur in.

Ik wilde bij kinderen 'ogen op steeltjes' zien. Ik nam mijn eigen kinderen vaak mee naar het bos en leerde hen zich te verwonderen over de natuur.

Toen onze oudste naar de Prins Florisschool ging, kreeg de school een nieuw gebouw. Er was zoveel grond dat ik voorstelde met de kinderen schooltuintjes op te starten. Vanaf 1982 ben ik actief geweest met de schooltuintjes samen met iemand van de volkstuinten. Gelukkig was er ruimte genoeg voor de tuintjes. Ieder kind kreeg een eigen tuintje. Na schooltijd mochten de kinderen de schooltuinen in, maar de laatste 10 jaar hoort het bij het onderwijs en kunnen de kinderen onder schooltijd werken in de schooltuinen. De meeste kinderen vonden het leuk.

Toen mijn dochters van school gingen, ben ik er mee opgehouden. Gelukkig waren er mensen die het wilden overnemen. De schooltuintjes zijn er nog steeds.

Zo'n beetje tegelijkertijd volgde Remieke de natuurgidsencursus. Al snel daarna liep ze wandelingen met publiek en werd ze actief lid van de scholenwerkgroep. Ze coördineerde de wandelingen voor de scholen in de wijk Veldhuizen. Het waren veel verschillende kinderen, vertelde ze. Sommige kwamen regelmatig in het bos. Andere kinderen kwamen er nooit. De oorzaak was vaak hun culturele achtergrond en er waren ook ouders, die helemaal nooit met de kinderen naar het bos gingen.

Na een paar jaar werd Remieke voorzitter van IVN. En alsof dat nog niet genoeg was, werd ze enkele jaren later ook lid van de redactie van de Groene Gids. Omdat er slecht één redactielid was, die al het werk deed, heeft Remieke aangeboden haar te helpen.

In die tijd moest de Groene Gids nog helemaal uitgetypt worden op een stencilvel. De illustraties werden ook op het stencilvel getekend. Daarna werd de Groene Gids uitgedraaid op de stencilmachine, waarna hij nog in elkaar gezet moest worden. Dat laatste gebeurde op de Landbouwhogeschool Wageningen (nu WUR) waar Remieke werkte. Jopie van Galensloot en Remieke besteedden daar veel tijd aan.

Later toen de kopieermachine zijn intrede deed, was het vooral knippen en plakken van gekopieerde tekst. Zo zette je dan de tekst met de plaatjes in de goede volgorde. Ook daarna moest de Groene Gids nog in elkaar geniet worden. Daarnaast ging Remieke ook nog met de kinderen de natuur in. Ze wilde ze allemaal 'ogen op steeltjes' geven: ze nieuwsgierig maken, zich laten verwonderen en de natuur laten ontdekken. "Het is de bedoeling dat kinderen zelf dingen gaan zien in de natuur".

Remieke had ook een groot aandeel in de totstandkoming van het cursusboek voor de schoolgidsencursus in 1985. Ze was betrokken bij de schoolgidsencursussen in 1986 (33 deelnemers), 1990, 1993, 1995, 1999, 2007, 2011, 2015 en in 2019. Ze ging met de schoolgidsen wandelingen met kinderen uitproberen en de schoolgidsen verwonderden zich net als de kinderen.

Remieke en haar IVN-activiteiten

Foto's: Joop Ernst en Corine Klapwijk

Ook gaf ze les aan de Natuurgidsencursus, die later de Natuurgidsenopleiding is gaan heten. Volgens Remieke was de Natuurgidsencursus in de les bespreken en diezelfde week in excursies doen.

De Natuurgidsenopleiding was volgens haar veel breder. Je leerde daar ook rekening houden met het publiek op je wandelingen en hoe je met de verschillende soorten mensen kon omgaan. Meestal gaf Remieke daar les in plantensystematiek: de studie van plantensoorten, hoe ze worden gedefinieerd, waar ze voorkomen en hoe ze zich tot elkaar verhouden. Ze vertelt dat ze dankzij haar studie in Wageningen dit nog steeds kan vertellen.

Remieke liet dat zien aan de hand van flappen met zelfgemaakte tekeningen. Geen powerpoint presentatie, maar een waslijn met daaraan met knijpers bevestigde flappen met tekeningen. "Dat werkt toch ook?"

Een NGO-student schrijft daarover: "de spreekster (Remieke dus) hanteert een boeiende didactische stijl van voor de tijd met de overheadprojector. De lezing is een ingenieuze vervlechting van diverse aspecten van planten." Remieke werd ook op de Natuurgidsenopleiding zeer gewaardeerd.

Een activiteit buiten IVN is scouting. Bij Tarcisius heeft ze al jaren lang de leiding over de IJsvogels: een groep mensen met een verstandelijke beperking. Ook daar wordt Remieke zeer gewaardeerd.

Met Mans Velvis heeft Remieke in 1994 de Florawerkgroep opgericht. Tot vorig jaar heeft deze Florawerkgroep bestaan. Vaak is de groep met elkaar op pad geweest in en om Ede.

Nu is Remieke nog actief in de redactie van de Groene Gids. Ongeveer 65 artikelen staan op haar naam. We hebben meegeleefd met alle gebeurtenissen in haar tuin en veel geleerd van haar 'Planten en hun naam', korte stukjes uit het gelijknamige boek.

Remieke bedankt voor je inzet, je enthousiasme, je kennisoverdracht en vooral je liefde voor de natuur. Je hebt het erelidmaatschap van IVN Ede helemaal verdiend.

De heide schonen . . .

MET BASISCHOOL 'DE ONTDEKING'
ALBERT B. LOEF (FOTO'S VAN AUTEUR)

Basisschool 'De Ontdekking' uit Ede is gevestigd in het voormalige kantinegebouw van de fabriek op het voormalige ENKA-terrein. Een pand met historische waarde dat werd gerestaureerd en schoolklaar gemaakt. De naam werd gekozen vanwege de historische locatie op het voormalige ENKA-terrein, waar decennialang werd gezocht naar nieuwe mogelijkheden en kunstvezels. De naam symboliseert een plek waar kinderen de ruimte krijgen om hun eigen talenten, de wereld en elkaar te ontdekken. In het programma van de school staat dat de kinderen onderweg avonturen zullen beleven, die voor hen eigentijds en uitdagend zijn.

Op de 2de lente dag (4 maart 2026) greep de basisschool de gelegenheid aan om met meer dan 20 kinderen de helpende hand te bieden om de heide te schonen door het opschot van berkentakken, vogelkers en sporkehout weg te halen.

Er werden 'gallen' ontdekt op een eikenboom en een hol dat waarschijnlijk door een konijn werd gebruikt. De kin-

deren vonden het prachtig om te horen dat deze eikengallen bolvormige gezwellen zijn veroorzaakt door de larven van galwespen. De wesp legt een ei, waardoor de boom extra weefsel aanmaakt dat dient als beschermde 'kraamkamer en voedselbron' voor de larve. Het is onschuldig voor de boom.

In de pauze werd er genoten van warme chocolademelk met koek.

Vleermuiswerkgroep

SJOERTJE DE BOER

IVN-Ede heeft er sinds januari van dit jaar een werkgroep bij: de Vleermuiswerkgroep IVN Ede.

Vleermuizen zijn bijzondere dieren: de enige vliegende zoogdieren. Er zijn meer dan 900 soorten vleermuizen en ze komen buiten de poolgebieden overal voor. Het zijn er zoveel dat 1 op de 5 zoogdieren in de wereld een vleermuis is. Het zijn als regel nachtdieren. In Nederland rusten ze overdag in spouwen, onder daken en in spleten van gebouwen en/of in boomholtes. Meestal leven ze in kolonieverband. Een kolonie kan bestaan uit een groep vrouwtjes met in de kraamperiode hun jongen. Mannetjes leven meestal alleen of in mannengroepen.

Laatvlieger

Foto: Kamiel Spoelstra

Vleermuizen hebben een bijzondere wijze van waarnemen: ze hebben goed functionerende ogen maar gebruiken in het donker echolocatie. Echolocatie dient om langs vaste routes te vliegen, obstakels te vermijden en prooien op te sporen en te vangen. Voor de echolocatie gebruiken ze ultrasone geluiden, die voor mensen niet hoorbaar zijn. Toch gebruiken we deze geluiden om de dieren waar te nemen en de soort vast te stellen met apparaten die de ultrasone geluiden omzetten in voor mensen hoorbaar geluid (batdetectors). Opgenomen geluiden kunnen vervolgens via een speciaal verwerkingsprogramma op de computer zichtbaar gemaakt worden in de vorm van sonogrammen, met behulp waarvan soorten kunnen worden bepaald. Daarnaast kunnen vleermuizen visueel geobserveerd worden met behulp van nachtkijkers of infraroodkijkers, waarmee soms ook filmpjes gemaakt kunnen worden. Overigens zijn de soorten die rond of kort na zonsondergang actief worden, tijdens het laatste daglicht en in de schemer ook zonder hulpmiddelen zichtbaar.

In Ede en omgeving komen in totaal tenminste elf soorten vleermuizen voor in onze bossen, op de landgoederen Kernhem en Hoekelum en in natuurgebied Vlinderdas. De Doolhoflaan op Landgoed Kernhem is het enige Nederlandse Vleermuisreservaat, door de gemeente ingesteld in 1978. Soorten die op Landgoed Kernhem met aangrenzend Edese bos, Hoekelum en Vlinderdas voorkomen zijn: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, water-vleermuis, franjestaart, en baard/Brandt's vleermuis. Op Hoekelum en in Vlinderdas wordt ook de kleine dwergvleermuis waargenomen, en in Vlinderdas waren er tijdens een KNNV inventarisatie in 2019 ook incidentele waarnemingen van bosvleermuis en tweekleurige vleermuis. Ook in de stad zijn diverse soorten te detecteren. Bij de Proosdijvijver en andere Edese vijvers kan het boven het water wemelen van de vleermuizen en op verschillende veldjes in de wijken en boven wegen foerageren o.a. gewone dwergvleermuizen, laatvliegers en rosse vleermuizen. Nachtelijke registraties in een gewone achtertuin in de Maandereng leverden in 2025 geluiden van zes verschillende soorten op.

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn insecteneters en dus een belangrijke schakel in de voedselketen. Het gaat niet goed met onze vleermuizen, vermoede-

lijk als gevolg van milieufactoren (pesticiden, klimaatopwarming, afname insecten). Andere bedreigingen zijn verlies van geschikte verblijfplaatsen door verduurzaming van huizen (isolatie, zonnepanelen, windmolenwieken) en kap van oude bomen met holtes en verstoring van vliegroutes door bijvoorbeeld bouwactiviteiten en lichtvervuiling. Het is daarom een goede zaak dat IVN Ede vleermuisactiviteiten in haar programma opneemt. De werkgroep (zie ook Werkgroep Vleermuizen - IVN) gaat naast educatieve activiteiten, zoals excursies en voorlichting, zich ook bezighouden met het doen van waarnemingen aan vleermuizen. De verkregen kennis kan worden gebruikt voor educatieve activiteiten, en draagt bij aan kennis over de natuur in en rond Ede.

De meest geschikte periode voor vleermuiswaarnemingen loopt van half maart tot aan november. In de winter zoeken vleermuizen winterverblijven op, de soorten die wegtrekken zijn dan niet meer waar te nemen. Soorten die in Nederland overwinteren, kunnen bij voldoende gunstige weersomstandigheden nog wel worden waargenomen. Zelfs midden in de winter kunnen sommige soorten bij hogere temperaturen wel weer even actief worden. Dit is overigens vanwege de lage beschikbaarheid van voedsel (insecten) in dat seizoen niet gunstig. Als ze in de winter wakker worden en niet genoeg voedsel kunnen vinden, kunnen ze te veel energie verliezen om de winter te overleven.

Jany van Zijtveld en Dico Wijma geven jaarlijks in het voorjaar een uitgebreide excursie op het Landgoed Kernhem en in de Doolhoflaan; dit jaar is die op 30 mei (info: Vleermuizen op Landgoed Kernhem, 30 mei 2026 - IVN). In 2026 gaan leden van de werkgroep waarnemingen doen op Landgoed Kernhem en omgeving (Edese bos en omringend gebied). We registreren daar de waargenomen soorten, de verdeling van deze soorten over het gebied, we tellen aantallen watervleermuizen en laatvliegers en proberen vliegroutes en verblijfplaatsen te vinden/onderzoeken. Verder gaan we ook waarnemingen doen op Landgoed Hoekelum, en binnen de stad, zoals bij de vijvers of in de wijken. Wie het leuk en interessant vindt kan eens met ons meelopen.

Voor nadere informatie kan men contact opnemen met de coördinator van de werkgroep, Sjoertje de Boer (vleermuiswerkgroep@ivnede.nl).

Een watervleermuis

Foto: Sjoertje de Boer

De duivelsbeet

JOOP ERNST

Op mijn foto zie je een rietblad met voor mijn vinger drie plekjes in het blad.

Zo'n plekje heet een Duivelsbeet en elk rietblad heeft ze. Hoe dat erin komt? Ik zou het niet weten. Wel heb ik er in het verleden drie verhalen over gehoord. Een van die verhalen vond ik zo flauw dat ik hem direct van mijn harde schijf gewist heb. De andere twee verhalen wil ik graag met jullie delen.

Toen de aarde nog woest en ledig was struinde de duivel op een dag door de rietvelden. Hij sneed zijn bokkenpoten lelijk open aan de scherpe zijkanten van het riet. Toen hij dat doorkreeg, stak hij met zijn drietand in een rietblad en zei: "Vervloekt zijt gij en tot in lengte van dagen zult gij mijn merkteken dragen."

Dat was verhaal nummer een.

Toen met het christendom de eerste boeren opkwamen, merkte de duivel dat hij aan invloed verloor. Hij was jaloeers en dacht: "Wat die boeren kunnen, kan ik ook." Hij strooide zaden in het rond. Maar hij vergat dat je daarna ook onkruid moet wieden en de zaak bemesten. En dat deed hij dus niet. Toen hij dan ook wilde oogsten kreeg hij alleen maar lege aren.

Hierop ontstak hij in woede, prikte in een rietblad met zijn drietand en riep: Vervloekt zijt gij en tot in lengte van dagen zult gij mijn merkteken dragen."

En zo komt riet aan de duivelsbeet.

Dromedaris in de wilgen

SCILLA KÖHLINGER (FOTO'S VAN AUTEUR)

We hadden een heerlijke nazomerse dag in de Wageningse uiterwaarden. We speelden op het strandje onder de wilgen vlakbij het witte huis aan de Rijn. De meeste kinderen speelden op het strandje. Twee jongens klimmen in een dikke omgevallen wilg iets verder van het strandje. De wilg hoorde tot twee jaar terug bij een rij oude bomen langs het water. Nu lag de laatste van het rijtje op de grond, en de zijtakken probeerden als nieuwe bomen omhoog te groeien. Onder de boom stonden hoge brandnetels. Die maakten het klimmen extra spannend.

Terwijl de kinderen speelden, liep ik rond op zoek naar een mooi natuurverhaal om hun te vertellen. Bij de laatste stam viel me iets op: er zaten opvallend veel wespen. Ik bleef staan en keek beter. Zou hier een nest zitten? Ik volgde een wesp, maar die verdween niet in een opening. Toen ik om de stam heen liep, zag ik ook vliegen en hoornaars zitten. Geen nest te vinden. Maar waarom dan al die insecten?

De kinderen bij mij op de BSO leren omgaan met gevaren in de natuur, zodat ze de natuur goed leren kennen en zelfstandig en veilig in de natuur kunnen zijn. Ik besloot ze daarom even bij me te roepen.

Nadat ik drie keer op mijn fluitje had geblazen en alle kinderen bij me stonden, wees ik ze op de wilgenstam waar al die insecten op zaten. Welke insecten zie je? Wat doen ze? Waarom denken jullie dat ze daar op de boom zitten? De kinderen konden mooi het verschil zien tussen hoornaars en gewone wespen. De natuur is het thuis van onze medeaardbewoners, daarom besloot ik dat wij beter vandaag niet bij deze boom konden spelen. Wij willen

toch ook niet dat wespen bij ons in de keuken komen. Ik greep het moment aan om nog eens te bespreken wat je doet als een wespennest je aanvalt. "Het water in!" riep een van de oudste kinderen enthousiast. Duidelijk geïnspireerd door de Donald Duck waar ze bij een wespenaanval het water in gaan en van onder water ademhalen door een rietstengel. Helaas werkt dat in het echt niet zo goed. Beter is het om rustig maar snel weg te lopen tot je buiten hun territorium bent.

Na deze natuurles speelden de kinderen weer verder met al 'het speelgoed' dat in de natuur te vinden is. Met veel geduld bouwden ze een indrukwekkend druppelkasteel op stenen. Toen een bootje voorbijvoer en een golf over het strand rolde, hield iedereen even de adem in... maar het kasteel bleef staan.

"Juf, juf!" werd er ineens vol verbazing geroepen vanuit de omgevallen wilg. "Ik was aan het klimmen en ik pakte per ongeluk een tak die vol luizen zit. Kom kijken!" Op het eerste gezicht zag je ze bijna niet. Maar wie goed keek, ontdekte dat de jonge wilgentakken vol zaten met grote, grijsachtige luizen met een zwart bultje op hun

rug: dromedarisluizen. Die bult gaf ze hun naam. De luizen zuigen de hele dag sap uit de wilg en krijgen daarbij zoveel suiker binnen dat ze zoete druppels uitscheiden: honingdauw.

Ineens viel alles op zijn plek. De boomstam zat vol met insecten omdat daar de honingdauw van de luizen op terecht kwam. Wat eerst een raadsel was, werd een prachtig voorbeeld van hoe alles in de natuur met elkaar verbonden is. De dromedarisluizen, bijna zes millimeter groot, waren zo goed gecamoufleerd dat ik ze pas zag toen ik wist waar ik naar moest kijken.

De zwartrugbosmier

ALBERT B. LOEF (FOTO: AUTEUR)

Op dinsdag 3 maart 2026 keken we met leerlingen van basisschool 'De Brugge' naar de mierenhoop van de zwartrugbosmier. Deze mier komt hier op de heide voor net als veel andere mieren. De werksters van de zwartrugbosmier zijn vrij grote mieren (4-9 mm lang). De soort is tweekleurig, heeft een donker achterlijf en daartussen een roodbruin borststuk en schub.

De soort is beschermd en is kwetsbaar omdat ze hun nesten in een open terrein, langs bosranden en in bermen bouwen. Ze zonnen in dichte groepen op de buitenkant

van hun nestkoepel om warmte op te nemen. Een koningin van de zwartrugbosmier kan niet zelfstandig een kolonie stichten. Zij heeft daarvoor een andere mierensoort nodig, meestal de grauwwarte renmier, waarbij zij het nest 'overneemt'.

De wilg in mijn tuin

SCILLA KÖHLINGER (FOTO'S: AUTEUR)

Jaren geleden vroeg een buurvrouw of ik plek had voor haar paastakken. Ze hadden wortels gekregen en weggegooid vond ze jammer. In mijn kleine tuin was nog wel ruimte, dus ik plantte ze er midden in. Wat begon als een paar takken, groeide uit tot een flinke knotwilg. Een boom die inmiddels vogels aantrekt en in de zomer zorgt voor schaduw en verkoeling. Hij mag blijven.

Symbool van kuisheid en vruchtbaarheid

Juist door de snelle groei en het eenvoudig kunnen stekken wordt deze boom geassocieerd met vruchtbaarheid. De wilg bloeit vroeg en heeft vroeg zaden. Hij is tweehuisig en daardoor zijn er bomen met mannelijke en met vrouwelijke bloemen. In de landen rond de Middellandse Zee werd gedacht dat de boom haar zaad verloor voor ze vruchtbaar werd. Zo ontstond het idee van de wilg als beschermer van kuisheid en middel om vruchtbaarheid te beperken. Zowel kuise geestelijken en vrouwen die niet zwanger wilde worden, zochten hulp bij deze boom. Van de zachte katjes van vrouwelijke bomen werd zelfs een 'kuisheidskussen' gemaakt dat, gevuld met wilgenpluis, onkuise gedachten zou tegengaan.

Vlechten en bouwen

Wilgentakken zijn soepel en daardoor ideaal om mee te vlechten. Van manden en wiegjes (als het kuisheidskussen niet werkte) tot hekwerken en zelfs hutten met leemwanden. De mogelijkheden zijn eindeloos. Wel is het hout relatief zacht en minder duurzaam.

De bast als natuurlijke pijnstiller

Van de bast kun je touw maken en met een tannine getrokken uit wilgenbast kun je verfstof maken en het is zelfs geschikt om ermee leer te looien. Het meest bijzondere vind ik dat de wilg al eeuwenlang wordt gebruikt als natuurlijke pijnstiller en koortswerend middel. De Egyptenaren schenen al op de bittere schors van de wilg te hebben gekauwd bij pijn. In wilgenbast zit een werkzame stof tegen koorts en pijn. In 1838 werd deze stof door de wetenschap als medicijn erkend en salicylzuur genoemd. Deze stof is alleen niet zo goed voor je maag. In 1897 slaagde de Duitser Felix Hoffmann erin om een chemische

variant van salicylzuur te maken die hij aspirine noemde. Aspirine is vriendelijker voor de maag. Een leuk weetje is dat Felix Hoffman elf dagen na de introductie van Aspirine heroïne presenteerde als middel tegen droge hoest en tuberculose.

Waterzuivering en wortelkracht

Wilgen nemen grote hoeveelheden water op en slaan voedingsstoffen op in hun hout. Daardoor kunnen ze bijdragen aan het zuiveren van afvalwater. Hun uitgebreide wortelstelsel helpt bovendien bij het verstevigen van oevers en dijken. Al kunnen diezelfde wortels ook leidingen beschadigen.

Heksen en bezems

Heksen schijnen in de kruinen van wilgen te wonen. Ze maken hun bezems van wilgentakken vooral in schietwilg en treurwilg. In de uiterwaarden staan veel schietwilgen. In deze bomen veroorzaakt de wilgenbezemmijnt in het voorjaar heksenbezemachtige woekeringen in knoppen en takjes. In de zomer zijn ze groen, maar in de winter als de bladeren zijn gevallen vallen ze op en zijn ze bruin gekleurd. Een mooi natuurverschijnsel dat de verhalen voedt. Maak je een fluitje van wilgentakken dan zou je heksen op afstand kunnen houden.

Licht en veelzijdig hout

Wilgenhout is licht en zacht, waardoor het prettig is om te bewerken. Het wordt gebruikt voor snijwerk en zelfs voor klompen.

Voedselbron

De wilg bloeit vroeg in het voorjaar en is daarmee een belangrijke voedselbron voor insecten. De nectar in vrouwelijke bloemen en het stuifmeel in mannelijke bloemen trekken insecten aan, die op hun beurt weer vogels lokken. Zelfs voor mensen zijn de jonge scheuten eetbaar en schijnen tien keer meer aan vitamine C te bevatten dan een sinaasappel. Maar bladeren zijn moeilijker te persen. Mijn eigen boom is een kronkelwilg of krukwilg. Elk voorjaar snoei ik takken die dienen als paastakken. Niet alleen voor mezelf, maar ook voor burens, scholen en andere plekken waar paastakken mooi in een vaas staan. Zo is een simpel gebaar van jaren geleden uitgegroeid tot iets dat elk voorjaar weer mensen samenbrengt.

Afscheid Florawerkgroep

JELTJE ZEELBERG

Wiebe Verbaan was mijn mentor tijdens de gidsencursus 2011-2012 en hij nodigde mij uit mee te gaan met de wandelingen van de florawerkgroep. Ik heb er erg van genoten en veel van geleerd, niet alleen over planten. Zelf vond ik het ook meer een wandelgroep van natuurliefhebbers. De florawerkgroep startte in 1994. De werkgroep werd toen opgericht door Remieke Niermeyer en Mans Velvis. Een groepje leden van IVN Ede ging met hen eenmaal per maand wandelen in een natuurgebied, zoals het Proosdijpark, Hoekelum of het dal van de Bosbeek. Ook werd op enkele plekken van de Sijsselt de flora geïnventariseerd. Al snel splitste de groep zich in tweeën. Een deel inventariseerde in de Sijsselt. Het andere deel ging elke 2 weken wandelen in verschillende gebieden. De aandacht ging

niet meer alleen naar de flora, maar ook naar paddenstoelen, vogels en andere dieren.

Christien Ladage werd in 1999 de coördinator van deze groep. Men ging nu ook naar verder gelegen natuurgebieden, zoals landgoed Schaffelaar, het Speulder- en Sprielderbos of Cortenoever.

Begin 2005 nam Wiebe Verbaan de coördinatie over. Het jaar startte altijd met een bijeenkomst bij Frits Storm, onze fotograaf. Hij liet dan zijn mooiste foto's zien. In 2023 stopte Wiebe om gezondheidsredenen helaas met de coördinatie. In mei namen we afscheid van hem bij Frits thuis. Jeltje Zeelenberg heeft het stokje toen van Wiebe overgenomen. We besloten eens in maand te gaan wandelen in een natuurgebied in de buurt van Ede. Er kwamen een paar nieuwe leden bij, maar geleidelijk nam het aantal deelnemers af. Jeltje besloot in 2026 met de florawandelingen te stoppen. Tijdens de jaarlijkse januaribijeenkomst hebben we het erover gehad hoe verder te gaan. Uiteindelijk besloten de deelnemers er na 30 jaar mee te stoppen.

De Florawerkgroep in de Blauwe Kamer

Foto: auteur

Eind 2025 heeft het bestuur van IVN Ede een enquête gehouden onder de leden. Daar kwam uit naar voren dat er wel belangstelling was voor een plantencursus of werkgroep. Er is toen besloten in 2026 een serie maandelijks excursies voor IVN-leden te organiseren, waarbij het accent steeds op een ander aspect van het plantenrijk ligt. Inmiddels zijn er twee excursies geweest, die door de deelnemers zeer gewaardeerd werden. Misschien komt er toch weer een florawerkgroep nieuwe stijl?

SAM Olympiade Ede

INEKE JANSONIUS

"Lang geleden, toen jullie opa's en oma's ongeveer zo oud waren als jullie nu zijn, stond hier een boerderij. De boerderij heette de Koekelt en stond er al heel lang. Al meer

Welke vogel maakt welk nest? En hoe heten die vogels? Foto: Joke Veltkamp

dan 300 jaar!"

Zo begon het verhaal van gids Jan Joost Kessler over de boerderij de Koekelt, die stond op de plaats van het terrein van de SAM Olympiade op 15 en 16 April 2026, voor groepen 4 tot en met 8 van alle scholen van het basisonderwijs in de gemeente Ede. Met de SAM Olympiade motiveert Sportservice De Vallei kinderen om met zoveel mogelijk verschillende sport-, cultuur- en maatschappelijke activiteiten kennis te maken. En dit jaar was ook natuur een onderdeel van de cultuur- en maatschappelijke activiteiten, dus geschikt om met IVN Ede aan mee te doen.

Groep roze heeft de code gekraakt, zal groep groen het ook goed hebben?

Foto: Emily de Waal

FA ROOSENBOOM

Graanhandel

ROOSENBOOM
VERKOOPADRES: KAMPSTRAAT 10

- Konijnvoer
- Honden en Katten
- Vogelvoer
- Duivoer
- Hooi per zak of baal
- Haksel, Houtvezel of stro
- Kunstmest
- Biologische Meststoffen
- Potgrond
- Bemeste Tuinaarde
- Compost

Telefoon 0318-610680

ROOSENBOOM BOSPOORT 33

Molenaar, graan en meel

Fourage en Kunstmesthandel

Vogelzaden en Kleindiervoeders

Geopend:

Ma t/m Vrij 08.30 – 12.30

13.30 – 18.00

Zaterdag 08.30 – 14.00

De laatste boer van de Koekelt had een schatkist achtergelaten... dat maakt nieuwsgierig en zorgt ervoor dat iedereen tot het einde betrokken blijft. Want welk kind wil nu niet weten wat er in die kist zit?

Zeven groepen kinderen gingen enthousiast aan de slag met opdrachten over de natuur in de omgeving om de cijfercodes van de sloten op de schatkist te achterhalen. Opdrachten die stimuleren om goed te kijken, voelen en actief te zijn. Als de kist wordt geopend, bestaat de schat

Het is gelukt! Voor elk kind een zakje bonen en in de deksel een boodschap van de laatste boer van de Koekelt. Foto: Emily de Waal

van de laatste boer uit zakjes met een aantal gedroogde bonen, voor ieder kind één. Ze kunnen ze planten om gezonde bonen te telen en eten. Het is een unieke activiteit om een grote diversiteit aan kinderen te bereiken en IVN meer bekendheid te geven. De Olympiade vindt ieder jaar plaats en als het aan ons ligt, doet IVN volgend jaar weer mee. Liefst weer met zo'n heerlijk zonnetje en op zo'n mooie rustige plek bij het bos.

Knappe K(n)oppenquiz

ALBERT B. LOEF

Het doen van de 'Knappe k(n)oppen quiz' met kinderen in het Proosdijpark was bijzonder. Ze lazen de opdracht, kraakten de code en waren blij met de schat die ze mee naar huis mochten nemen.

Toen ik een aantal weken later de quiz deed met enkele volwassenen die in Ede voor een paar dagen met vakantie waren, werd het een waar feest. De tien genummerde takken met goed herkenbare knoppen werden aandachtig bekeken en vergeleken. De opdracht die werd gegeven was om met behulp van een zoekkaart de namen van de bomen op invulbladen op te schrijven.

Met verbazing werden de verschillen vastgesteld: eindknoppen, zijknoppen, verspreid staande en tegenover elkaar staande knoppen, puntige, langwerpige paarse knoppen en zwarte knoppen. Er ging een hele nieuwe wereld voor hen open.

Met wat hulp werden de tien namen van de bomen opgeschreven: 1. Es 2. Berk 3. Gewone esdoorn 4. (Treur) Wilg 5. Noorse esdoorn 6. Beuk 7. Zomereik 8. Linde 9. Populier en 10. Plataan.

De deelnemers hadden er geen woorden voor toen ze ontdekten dat de knop van de plataan omhuld werd door één grote knopschub, die als een hoedje over de knop zit. Er ontstond een heel gesprek over zorgzaamheid en bescherming tijdens de winter. De boom symboliseert daarom ook wel uithoudingsvermogen, kracht en integriteit. Geen wonder dat men de plataan ziet als een 'stille kracht' die rust en kalmte brengt in de hectiek van alledag. Een plek voor bezinning.

Schrijversavond

CORINE KLAPWIJK

Op 23 april organiseerde de redactie van de Groene Gids een schrijversavond in de Publieksboerderij de Proosdij. Het doel was ontmoeting tussen schrijvers en redactie en schrijvers onderling en om leden van IVN Ede en daarmee mensen die weleens schrijven voor de Groene Gids te hel-

pen bij het gebruik van foto's in een tekst en het gebruik van Chat GTP. De redactie had Henk Schuijt van de werkgroep Natuurfotografie gevraagd voor het eerste onderwerp en Corine Kapwijk van de redactie heeft een gesprek over het gebruik van ChatGTP geleid.

Het was leuk om te zien dat er mensen belangstelling hadden voor de onderwerpen en open stonden voor wat er verteld werd.

Henk Schuijt had een boeiend verhaal over fotografie. Hij vertelde over werking van de camera, compositie en waarop je moet letten bij het plaatsen van een foto bij een tekst. De foto moet een ondersteuning of aanvulling van de tekst zijn, moet niet teveel details bevatten en het hoofdonderwerp moet goed zichtbaar zijn. En de foto moet goed laten zien in welke omgeving het onderwerp staat. Zo kan een foto meer zeggen dan duizend woorden.

Henk vertelde ook dat je je locatie moet kennen. Als je een goede foto wilt maken, moet je volgens Henk de locatie goed kennen. Dat vraagt om goede voorbereiding door de locatie te verkennen in verschillende lichtomstandigheden en om de plaats van de camera te kiezen. De goede compositie hangt niet alleen van het licht af maar ook van de hoogte en de plaats van je onderwerp op de foto. Belangrijk is: geduld om te wachten op de goede omstandigheden.

Henk vertelde te veel om hier te schrijven maar één onderwerp wil ik jullie niet onthouden: het licht.

Hard licht (bv op zomerse dagen) geeft veel contrast en harde schaduw. Zeker bij landschappen niet mooi. Zacht licht (in de schemering, in de wintermaanden, bij laagstaande zon, wolken of mist) geeft veel zachtere contrasten. Overigens wolken maken een foto veel levendiger. De zon in de rug maakt foto's heel vlak. Strijklicht geeft goed reliëf en diepte weer. Het geeft ook vaak een warme gloed over het plaatje.

Tegenlicht geeft spannende plaatjes, maar is lastig. Houd in elk geval de zon uit beeld. Het vlakt de foto uit maar bij mist en zonsondergang kan het juist heel mooie plaatjes opleveren.

Henk liet prachtige foto's zien als voorbeeld. Als je daarvoor belangstelling hebt: vraag Henk of ga een avond naar de werkgroep Natuurfotografie. Daar kun je vast en zeker ook waardevolle tips krijgen.

Na de pauze ging het gesprek over AI en ChatGTP. AI is een verzamelnaam voor computersystemen die taken uitvoeren waarvoor menselijke intelligentie nodig is. AI sys-

temen analyseren grote hoeveelheden data, herkennen patronen, nemen zelf beslissingen om specifieke doelen te bereiken. AI kom je dagelijks tegen: o.a. navigatiesystemen, Social Media, klantenservices, Obsidentify. Het heeft enorm veel voordelen, maar ook veel nadelen. Daar hebben we tijdens de avond bij stil gestaan.

Chat GTP wordt ook wel onze digitale vriend genoemd.

Het is een taalmodel met veel voordelen o.a. op het gebied van het schrijven van teksten. Het is snel, creatief, breed inzetbaar, altijd beschikbaar en toegankelijk.

Het kan echter ook onze vijand zijn: onbetrouwbaar (niet altijd feitelijk juist), privacy-gevoelig, soms verouderde informatie, misbruikrisico en afhankelijkheid.

Met elkaar hebben we erover gesproken of ChatGTP nuttig is voor het schrijven van artikelen voor de Groene Gids.

Als je een artikel wilt schrijven moet je bij Chat GTP zelf een heel aantal gegevens en een duidelijke instructie invoegen. Dan wordt het artikel gemaakt. Zo'n artikel is bruikbaar, zolang je het maar goed controleert op de feiten. Hoe mooi een landschap is of hoe fraai een vogel eruit ziet, dat kan ChatGTP niet beschrijven. Emoties kent het niet.

De conclusie na dit gesprek was: een artikel voor de Groene Gids kan geschreven worden met behulp van ChatGTP, maar de persoonlijke noot ontbreekt daarin. De voorkeur van de aanwezigen ging uit naar een zelfgeschreven tekst. Als je toch gebruik wilt maken van AI, kun je het beste Mistral AI gebruiken. Deze chat schijnt het meest veilig te zijn.

Jeugd bij Proosdijpark

ALBERT B. LOEF (FOTO'S: AUTEUR)

Bij aankomst, bij de publieksboerderij Proosdij op 29 april, was het al een gezellige drukte van mensen die op de aankondiging van de middag waren afgekomen. De kinderen konden nauwelijks wachten om vanaf 13.30 uur aan de slag te kunnen met het thema 'metamorfose'. Rond de 40 kinderen schoven aan om het thema zichtbaar te maken en gingen van de ene naar de andere activiteit, die de IVN-gidsen met de nodige zorg hadden voorbereid. Ze keken hun ogen uit bij de gevisualiseerde levenscyclus van de meeltor, kleurden de rups en de vlinder, maakten met dubbelzijdig plakband 'kijkers' die ze versierden met droogbloemetjes en knutselden een hanger 'van ei tot vlinder'. Verder speelden ze een elektrospel met een blad waarop de levenscyclus staat afgebeeld van o.a. kikkervis-

jes, salamanderlarven en rupsen van de buxusmot. Gedurende de middag werd het winkeltje, dat gerund wordt door cliënten van 's Heeren Loo, druk bezocht om er een ijsje te kopen. Daar deden ze hun verhaal, waarop de cliënten nieuwsgierig kwamen kijken.

Planken Wambuis

VERSLAG VAN EEN LEZING LANDSCHAPSGESCHIEDENIS
DICO WIJMA (FOTO: DICO WIJMA)

De lezing door Roel van Ekeris heeft op woensdagavond 11 februari maar liefst 65 mensen de weg naar de Proosdijboerderij doen vinden. Dat is een mooi aantal voor zo'n winterlezing, maar het is ook een erg boeiend onderwerp. Roel van Ekeris is als boswachter werkzaam geweest bij Natuurmonumenten en kent het gebied als geen ander. Vanuit zijn gebiedskennis kan hij de luisteraars heel beeldend meenemen in de ontstaansgeschiedenis.

Het Reemsterveld, nu Planken Wambuis, heeft lang bij kasteel Rosendaal in Rozendaal behoord. In 1724 kocht Lubbert Adolph Torck het oostelijke deel van Reemst van een aantal boeren. In 1765 heeft de heer Assueer Jan Torck het westelijke deel van Reemst verworven. Assueer was een neef van de kinderloos gestorven Lubbert Adolph Torck en heeft in 1758 Rosendaal geërfd. Tot aan de verkoop in 1934 aan Unitas heeft Planken Wambuis tot kasteel Rosendaal behoord. Vanaf 1980 is Natuurmonumenten eigenaar en beheerder.

De naam Planken Wambuis wordt pas vanaf 1789 ge-

bruikt. Een wambuis of wammes is een kledingstuk dat geheel bescherming biedt. De herberg zou net als een wambuis bescherming bieden en aangezien de herberg van hout was is de naam Planken Wambuis ontstaan. De herberg was één van de herbergen die door de Hessen werden gebruikt en is gelegen langs de Hessenweg. Op de oude kaart van landmeter Berend Elshoff uit 1722 is te zien dat het gebied bestond uit "woeste gronden". Oud Reemst was dunbevolkt, de boeren lieten op de gemeenschappelijk heidevelden schapen grazen om mest in de potstallen te verzamelen. Die werd samen met heideplag-sel op de akkers (essen) gebracht zodat daar gewassen op geteeld konden worden. De eerste beplanting werd gedaan door Baron Torck van Rosendaal rond 1760 en later daar de opvolgende eigenaar Baron van Pallandt van Rosendaal rond 1867. Grove den werd aangeplant om de woeste gronden te 'beteugelen' en stuthout voor de mijnbouw te telen.

Werken op de heide

IN BENNEKOM MET BASISCHOOL DE BRUGGE
ALBERT B. LOEF (FOTO'S: AUTEUR)

De groep kinderen van basisschool De Brugge uit Ede wordt gestimuleerd om met allerlei werkvormen aan de slag te gaan. Op dinsdag 3 maart 2026 maakten ze een groot deel van de heide vrij van houtopslag. Vooraf werden ze op school goed voorbereid door een IVN-gids. In vijf groepjes gingen ze vervolgens aan de slag. Daarbij mochten ze gebruik maken van zagen en snoeischaars van Landschapsbeheer Gelderland. Voor sommige kinderen was het de eerste keer dat ze op de heide waren. Gelukkig was het op deze echte lente dag redelijk warm. Het

werken in het zonnetje deed iedereen goed.

In de voorbereiding was iets over *de braam* gezegd wat in druk op de kinderen had gemaakt. Op de heide zagen ze namelijk opvallend snel de stekelige braamscheuten en voelden ze de stekels al. Ik vertelde in mijn groepje, om hun braamangst te overwinnen, over de tactiek om niet geprikt te worden: 'Draag speciale doornwerende handschoenen, stevige kleding, een lange broek en een jas met lange mouwen'.

De braam is in het heidegebied merkbaar oprukt door *stikstofdepositie*, wat zorgt voor een rijker bodemklimaat. De stekelige struikvormer overwoekert de oorspronkelijke vegetatie (*verbraming*), maar biedt ook nectar aan insecten in de zomer en dient als pionier voor boomopslag. Het is een taaie plant die op deze werkdag bestreden werd ten gunste van de heide.

Ze deden goed hun best en zagen kans heel veel takken weg te snoeien, te verzamelen en op een hoop langs het pad te leggen. In de pauze deden de kinderen zich te goed aan warme chocolade en koek. In de evaluatie kwam naar voren dat de kinderen duidelijk gewezen moest worden op hun opdracht: het weghalen van berkentakken, vogelkers en sporkehout.

Hoe een haas . . .

. . . HET HAZENPAD KIEST
LEO KLAPWIJK

Al jaren fiets ik regelmatig in de vroege ochtend rond in bos en beemd. Het komt daarbij maar tot heel weinig ontmoetingen met groot of klein wild. Af en toe kruist een reetje het pad of steekt een moederzwijn met een crèche frislingen het fietspad over. Maar onlangs had ik een ontmoeting met een haas. Die stond in het gras naast de weg en leek te twijfelen of hij de oversteek aandurfde. Maar toen kreeg de haas mij in het vizier en koos het hazenpad door voor mij uit de weg af te rennen om na een vijftig meter na een haakse bocht het weiland in te rennen. Hoewel ik in een polder ben opgegroeid, heb ik nooit zoveel aandacht voor hazen gehad. Maar dit gedrag viel mij op, te meer omdat het mij al eerder was opgevallen dat

Even goed kijken

Bron: www.vroegevogels.bnnvara.nl

ook reeën voor je uit vluchten voor ze in het bos verdwijnen. Dat bracht mij, verder fietsend, tot nadenken over de haas.

De haas staat vrij laag in de voedselketen. Het zijn prooidieren. Vandaar dat het dier leek te twijfelen om over te steken. Is het aan de andere kant wel veilig? Zeker als het dier bezig is zijn territorium uit te breiden en de overkant dus niet kent. De haas stond dan ook rechtop op zijn achterpoten. Het was ook niet vreemd dat het dier op de vlucht sloeg voor mij uit. Dat was de eerste haak die het dier sloeg. Een haas vlucht nooit in een rechte lijn, maar slaat haken. Een haas rent niet een haakse bocht (90 graden) maar doet dat in één sprong. Een haak dus. Hij sloeg na 50 meter een tweede haak, terug het weiland in. Het dier had toen weer zicht op mij (de achtervolger) omdat het een heel groot zichtveld heeft. De ogen staan aan de zijkanten van de kop en na een haak ziet het dier dus de achtervolger weer. Omdat ik gewoon mijn weg vervolgde, had het dier door dat ik het niet achtervolgde en stopte daarom met rennen. Overigens kunnen hazen een snelheid van 80 km per uur halen. De haas houdt daarmee het jachtluipaard (100 – 120 km/uur) niet bij maar blijft wel een leeuw en een gazelle voor. Ik had het dus met de fiets toch niet gevangen.

We weten nu dus hoe hazen vluchten. Maar al fietsende vielen mij nog meer uitspraken met hazen in. Bijvoorbeeld de opmerking over een persoon die veel mensen kent en goed weet hoe beslissingen worden genomen: 'die weet hoe de hazen lopen'. Deze zegswijze komt waarschijnlijk uit de jachtwereld. Je schiet veel makkelijker

De haas in zijn leger

Bron: www.naturetoday.com

hazen als je weet welke routes ze nemen. Zoals zoveel dieren hebben hazen ook vaste routes (wissels) in hun territorium. Dat is best handig als je een territorium van ongeveer 300 hectaren (1,5 km bij 1,5 km) moet bewaken en dat vooral in de schemering doet.

In hun territorium hebben hazen meerdere legers waarin ze zich verborgen houden. En dat lukt best aardig met hun schutkleur. Bij één van mijn poldertochten door de weilanden rond het bedrijf van mijn vader overkwam het mij dat ik bijna op een haas trapte. Hij schoot bij wijze van spreken onder mijn voet weg. Hazen slapen ook in hun leger. Maar dan wel heel licht en heel kort. Daar kennen wij het 'hazenslaapje' van. Sprekend over weilanden viel mij het gezegde in: 'je weet nooit hoe een koe een haas vangt'. Oftewel: je weet nooit welke onverwachte dingen er kunnen gebeuren. Deze zegswijze zou zijn ontstaan toen een boer zag hoe een koe kans zag een haas met een keiharde trap een luchtreis te laten maken en het dier vervolgens op de horens nam. Het werd op 6 oktober 1898 vermeld in Het Nieuws van den Dag. Dit ontstaan is twijfelachtig omdat de oude Grieken al een gezegde hadden als 'hij denkt hazen te kunnen vangen met een os'. De laatste zegswijze die mij te binnen schoot was 'mijn naam is Haas'. Die komt van een anekdote uit 1850 waarin ene professor Haas zijn identiteitsbewijs aan een student geeft om te kunnen vluchten. Bij ondervraging door de autoriteiten zei de student: 'mijn naam is Haas'. Zo schijnt het een uitdrukking te zijn geworden voor 'ik weet van niks'.

Er zijn er vast nog wel meer gezegden zoals 'als een haas iets doen' of 'het haasje zijn'. Er is nog een spreekwoord uit de jachtwereld dat luidt 'als je op twee hazen jaagt, vang je er geen'. Ik weet niet of de opsomming nu volledig is, maar ik was inmiddels thuis.

Het bestuur zoekt iemand die Publiciteit en PR voor zijn/haar rekening wil nemen.

Wat al heel lang in onze afdeling ontbreekt is iemand die het leuk vindt om de activiteiten in diverse platforms onder de aandacht te brengen.

In ruil voor wat vrije tijd en loyaliteit krijg je terug:

- de kans om het verschil te maken in de zichtbaarheid van afdeling en daarmee bijdragen aan de natuureducatie rondom Ede
- ervaring in het communiceren en publiceren die op andere gebieden (betaald werk) van pas kan komen
- een mooie inkijk in het functioneren van IVN landelijk en de organisatie van IVN-Ede en zusterorganisaties als IVN Veenendaal-Rhemen en KNNV Wageningen e.o.

We vragen van je: tijd om kansen op het gebied van publiciteit te benutten. Digitale en papieren kranten, Instagram, Facebook, LinkedIn e.a. en inzet, verantwoordelijkheid, durf en vindingrijkheid.

Als je ons leuke team wilt komen versterken kun je iemand van het bestuur benaderen.

Bestuursleden gezocht

IVN Ede is een actieve afdeling met meer dan 300 leden. Er worden jaarlijks veel excursies, lezingen en workshops georganiseerd door Werkgroep Fotografie, Werkgroep Scholen, Vogelwerkgroep IVN-Ede, Vleermuisgroep IVN-Ede, Werkgroep Natuurgidsen en De Bosvriendjes. De website wordt onderhouden door twee webmasters.

Het bestuur bestaat nu uit een voorzitter, twee secretarissen, een penningmeester en algemeen bestuurslid/vice-voorzitter. De voorzitter en de tweede secretaris vertrekken en het bestuur zoekt naar opvolging vanaf mei 2027.

In ruil voor wat vrije tijd, commitment en loyaliteit krijg je terug:

- een jaar inwerktijd
- een gezellig team om onze afdeling samen met andere vrijwilligers richting te geven
- de kans om het verschil te maken in het reilen en zeilen van de afdeling en daarmee bijdragen aan de natuureducatie rondom Ede
- ervaring in het coördineren, organiseren, motiveren en enthousiasmeren die op andere gebieden (betaald werk) van pas kan komen en een mooie inkijk in het functioneren van IVN landelijk en de organisatie van IVN-Ede en zusterorganisaties.

We vragen van je:

- tijd om per jaar ongeveer 5 bestuursvergaderingen, 2 werkgroepoverleggen, enige incidentele vergaderingen en de Algemene Leden Vergadering bij te wonen
- enige creativiteit om vraagstukken op te lossen
- inzet, verantwoordelijkheid en gezelligheid tijdens de bijeenkomsten
- de bereidheid en tijd om ook verantwoordelijkheid te dragen voor een aantal "dossiers"

In het bijzonder: als voorzitter leid je de meeste vergaderingen en als secretaris maak je de verslagen.

Wil je ons team komen versterken, benader dan iemand van het bestuur.

**Ons bestuur
is dringend op zoek naar
versterking!
Lees de oproepen
hiernaast er hierboven!**

Kinderpagina

Mieren: een verschrikking in huis en tuin?

De zwarte wegmier

Mieren binnen

Heb jij ze weleens zien lopen? Mieren in huis op zoek naar zoetheid of een goede, warme nestplaats? Ze kruipen door de kleinste gaatjes en meestal weet je niet waar ze vandaan komen. Veel mensen grijpen dan naar bestrijdingsmiddelen. Helaas gaan dan niet alleen de mieren dood, maar ook ander insecten en die middelen zijn ook slecht voor de grond waar mieren vaak leven. Beter kun je koffieresten gebruiken. Dat vinden ze stinken en vaak verplaatsen ze dan hun nest. Dat is beter dan ze dood maken, want mieren zijn nuttig. Geen verschrikking dus!

Wegmieren 'melken' bladluizen (bron: natuurcentrumdeboshoek.nl)

Wat eet een mier?

Een mier heeft sterke kaken waarmee hij vliegen, muggen, pissebedden en verder alles wat zoet is, eet.

Het allerlekkerst vindt hij honingdauw. Honingdauw komt van bladluizen (zie de foto hierboven). Het is kleverig spul dat bladluizen achterlaten. Mieren zijn er dol op. Kijk deze zomer eens op stelen van bloemen, op brandnetels of andere planten. Daar vind je soms kleine zwarte beestjes dicht op elkaar. Dat zijn bladluizen. Je ziet er zeker ook mieren, die zoeken naar honingdauw. De mieren 'melken' de bladluizen.

Geen verschrikking dus!

Mieren buiten

Buiten vind je overal mieren. De zwarte wegmier vind je heel vaak onder het terras, gewoon in je tuin of onder de stoeptegels. Op de tegels zie je eerst een klein hoopje zand. Dat kan natuurlijk ook van een ander insect zijn. Kijk eens goed of er mieren naar binnen gaan en weer naar buiten komen. Je kunt dan ook zien (zeker als je een loep gebruikt) dat iedere mier steeds een zandkorrel meebrengt. Dat hoopje zand wordt steeds groter. Er verschijnen meer hoopjes zand en dat betekent dat er een mierenest gebouwd wordt. Het nest kan wel een meter diep worden en bestaat uit een ingewikkeld stelsel van gangen en kamers. Al die mieren bij elkaar noem je een kolonie. Zo'n kolonie kan wel uit duizend tot honderdduizend mieren bestaan.

In een nest vind je één koningin, mannetjes, werksters, larven en eitjes. Als het 's zomers een warme, benauwde dag is, zie je bij het nest mieren met vleugels. Ze vliegen omhoog. Dat heet de bruidsvlucht. Pas geboren koninginnen en mannetjes verlaten het nest. De koninginnen zoeken een mannetje uit een ander nest dat ervoor zorgt dat de koningin in haar verdere leven genoeg eitjes kan leggen. De koningin begint dan een nieuw nest.

Wegmierenest met eitjes (Bron: Wikipedia)